

Tweede Kamer, t.a.v. Vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Datum
9 mei 2023

Ons kenmerk
UTR-CVH-080523-001

Betreft / Onderwerp
Position paper FNV t.b.v. Rondetafelgesprek "Sneller uit de schulden"

Doorkiesnummer
088-3681834

Email contactpersoon
jessica.vanruitenburg@fnv.nl

Bijlage(n)
-

Position paper FNV t.b.v. Rondetafelgesprek "Sneller uit de schulden"

Algemeen

Ongeveer 1,4 miljoen huishoudens hebben in Nederland te maken schuldenproblematiek. FNV vindt het belangrijk om te benadrukken dat erin verreweg de meeste gevallen geen sprake is van eigen schuld. Door een tekort aan inkomen, door ingrijpende gebeurtenissen in het leven of door plots fors stijgende energieprijzen kan iedereen in financiële problemen komen. De gevolgen van het hebben van schulden kunnen groot zijn. Het brengt voor mensen veel stress met zich mee met bijbehorende gezondheidsklachten. Daarnaast zorgt het ervoor dat mensen in armoede raken en daar moeilijk uitkomen. Daarmee is het aanpakken van schulden een maatschappelijk probleem.

FNV pleit daarbij voor:

1. Vergroot bestaanszekerheid door het minimumloon en de uitkeringen te verhogen naar 60% van het mediane inkomen.
2. Overheid als grootste schuldeiser moet bij incasso en bij betalingsregelingen beter rekening houden met beslagvrije voet en persoonlijke situatie van mensen, waaronder de gezinssituatie en de aanwezigheid van kinderen. Ook in het beleid moet beter gekeken worden naar de financiële gevolgen van mensen, zoals bij boetebeleid in de sociale zekerheid of het toepassen van de vierwekenzoektermijn bij jongeren in de bijstand.
3. Verbeter het stelsel van schuldhulpverlening door het traject te verkorten en mensen perspectief te bieden op een nieuwe start. Houd in het traject voldoende rekening met de persoonlijke omstandigheden van mensen. Zorg voor een leefbare beslagvrije voet.

Voorkomen

FNV vindt het van belang dat voorkomen wordt dat mensen in schulden raken. Het belangrijkste daarbij is dat mensen kunnen beschikken over voldoende inkomen en zekerheid over inkomen. Ook in relatie tot toeslagen. FNV is van mening dat iedereen een fatsoenlijk inkomen nodig heeft

om van te kunnen leven, ook mensen met schulden. In deze tijden van stijgende prijzen zien we dat veel meer mensen moeite hebben om rond te komen. Uit FNV-onderzoek uit oktober 2022 bleek dat 46% van de respondenten bang is dat ze in de schulden komen. 1 op de 3 mensen komt niet rond¹. In sommige sectoren nemen de financiële problemen fors toe. Zo hebben 1 op de 5 werknemers in de verpleeghuiszorg en thuiszorg (VVT) te maken met loonbeslag². Dit zijn ongekende aantallen, waardoor het noodzakelijk is dat de lonen omhoog moeten. FNV pleit daarbij voor het vergroten van de bestaanszekerheid door het minimumloon te verhogen naar 60% van het mediane inkomen met daaraan gekoppeld de uitkeringen. Bovendien is de jongerennorm in de bijstand, evenals het minimumjeugdloon, veel te laag om van rond te komen en dienen deze afgeschaft te worden.

Er moet meer respect komen voor de beslagvrije voet en er moet nader worden onderzocht of de beslagvrije voet toereikend is om van te kunnen leven en de vaste lasten te kunnen betalen. Daarbij moet volgens FNV aangesloten worden bij de voorgestelde verhoging van het minimumloon naar 60% van het mediane inkomen. Ook bij mensen in schulden zou het grondwettelijke recht op bestaanszekerheid gewaarborgd moeten worden. Er moet ook beter gekeken worden naar de noden van mensen en naar de aanwezigheid van opgroeiende kinderen. Het gevaar bestaat namelijk dat mensen anders in nog grotere problemen komen doordat ze door de beslaglegging op het inkomen nieuwe schulden gaan maken.

Daarbij vindt FNV het van groot belang dat de overheid allereerst echt eens naar de eigen rol gaat kijken en deze aanpast. Zowel naar de rol als schuldeiser als naar de verantwoordelijkheid als wetgever voor duidelijke en begrijpelijke regels. De overheid is nog steeds de grootste schuldeiser en hoewel ingezet wordt op een sociale incasso pakt de praktijk nog steeds streng uit. Zo bleek uit het rapport van de Algemene Rekenkamer dat de overheid bij betalingsregelingen geen rekening houdt met de beslagvrije voet, waardoor het opbouwen van betalingsachterstanden haast onvermijdbaar wordt. Daarnaast wordt bij boetes en terugvorderingen in sociale zekerheid geen rekening gehouden met de beslagvrije voet, waardoor mensen vanzelf in schulden komen. FNV vindt dan ook dat ook bij boetes in de sociale zekerheid de beslagvrije voet gerespecteerd moet worden en dat bestaanszekerheid te allen tijde moet worden gegarandeerd. Het toeslagenstelsel kan ook leiden tot betalingsproblemen of schulden. Bijvoorbeeld wanneer bij onzekere contracten inkomsten niet goed of niet op tijd zijn doorgegeven of wanneer mensen een uitkering combineren met deeltijdwerk. 61% van de uitkeringsgerechtigden die ook werkten kwam daardoor in financiële problemen³. Wanneer jongeren onder de 27 een aanvraag doen voor een bijstandsuitkering moeten ze eerst vier weken naar werk zoeken voordat ze een bijstandsuitkering krijgen. In die vier weken hebben deze jongeren geen inkomen en lopen ze haast onvermijdelijk schulden op. De Nationale Ombudsman heeft eerder opgeroepen om die vierwekenzoektermijn niet meer toe te passen.

Bij het voorkomen van schulden is het van belang dat betalingsproblemen of beginnende schulden zo vroeg mogelijk worden opgelost. In de SER-verkenning "Werken zonder armoede" wordt de aanbeveling gedaan dat werkgevers bij loonbeslag werknemers doorverwijzen naar hulpverlening. Een aantal werkgevers pakt dit inmiddels op, waarbij FNV vindt dat werkgevers hierin ook een rol hebben ten aanzien van een fatsoenlijk loon en een goed contract. In de initiatiefnota van de ChristenUnie⁴ wordt gepleit voor een Nationaal Schuldenakkoord tussen

¹ [Geldgebrek en financiële onzekerheid leiden tot ingrijpende keuzes - FNV](#)

² [Extra CAO-loon nodig tegen inflatie. Loonbeslag bij zo'n 20% medewerkers VVT? \(captise.nl\)](#)

³ [Als verrekenen een beperking is | UWV | Over UWV](#)

⁴ [Incasso-industrie: kapot duur?! - ChristenUnie.nl](#)

werkgevers en schuldhulpverleners waarin afspraken gemaakt worden over het beter ondersteunen van werknemers met schulden. FNV vindt dit een positief initiatief, maar is van mening dat werknemersorganisaties bij dergelijke initiatieven betrokken moeten worden.

Een beter, socialer en eenvoudiger stelsel van schuldhulpverlening

De huidige schuldhulpverlening, opgesplitst in het minnelijke en wettelijke traject, is voor veel mensen met schulden ondoorzichtig en ingewikkeld. Mensen met schulden moeten aan zoveel regels voldoen om hulp te kunnen krijgen dat zij de weg kwijtraken. FNV pleit ook hier voor regie bij de overheid, sneller ingrijpen en meer transparantie, zodat de problemen niet almaar groter worden. In de initiatiefnota "Sneller uit de schulden" van D66 wordt gepleit voor één regeling en één aanspreekpunt voor de schuldenaar. De gemeente kan de schuldenlast van de schuldenaar overnemen. Hierdoor krijgt de schuldenaar rust en weten schuldeisers waar ze aan toe zijn. De periode waarin de schuldenaar de schulden moet aflossen wordt verkort, waardoor het traject sneller wordt afgerond en mensen met een schone lei kunnen beginnen. FNV is positief over deze voorstellen, omdat dit mensen in schulden perspectief biedt op een betere toekomst. Het kabinet heeft inmiddels besloten om vanaf 1 juli het minnelijke traject te verkorten naar 18 maanden. Daarnaast vindt FNV het van belang dat een korter schuldtraject niet direct betekent dat de hulpverlening ook sneller stopt. Voorkomen moet worden dat mensen opnieuw in schulden komen.

Het is goed dat er één aanspreekpunt komt, zodat mensen niet van het kastje naar de muur worden gestuurd.

FNV constateert dat in de huidige regels rond schuldhulpverlening niet altijd rekening gehouden wordt met de persoonlijke omstandigheden van mensen, waardoor mensen nog verder klem komen te zitten. Zo worden schuldenaars verplicht om zich in te spannen om schulden af te betalen en wordt bijvoorbeeld gevraagd om de auto weg te doen. Zelfs wanneer de auto noodzakelijk is om op het werk te komen en degene het werk dreigt te verliezen wanneer de auto wordt weggedaan. Dit moet volgens FNV beter.

Tot slot is het volgens FNV van belang dat de incassoindustrie aan banden wordt gelegd. Een kleine schuld kan oplopen tot een groot bedrag door een wildgroei aan incassokosten.